

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาในส่วนภูมิภาคเป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีจำนวน 185 เขตพื้นที่การศึกษา ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา จะมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การพัฒนางานด้านวิชาการ จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา การพัฒนา การแบ่งการดำเนินการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาและของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการภายในสังกัด และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ รองจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหัวหน้ากลุ่มรับผิดชอบงานและข้าราชการ เป็นผู้ปฏิบัติ และเมื่อวิเคราะห์บทบาทภารกิจ และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษา นอกจากเป็นหน่วยบังคับบัญชาต้นสังกัดของสถานศึกษาแล้ว ภารกิจต่าง ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวจะเป็นไปเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่สถานศึกษาทั้งสิ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , หน้า 17) ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แนวคิดและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีเอกภาพด้านนโยบายแต่มีความหลากหลายในการปฏิบัติ โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ดังนั้น สถานศึกษานับเป็นหน่วยปฏิบัติที่มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นหน่วยงาน การศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาที่มีบทบาท มากที่สุด ประกอบกับมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้กำหนดรับรองให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งนั่นหมายความว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนจึงมีความสำคัญอย่างมากที่มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษา ในฐานะที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการขับเคลื่อนการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินและงบประมาณ และการบริหารงานวิชาการ การวางแผนรวมทั้งระดมทรัพยากรเพื่อการลงทุนเพื่อการศึกษา แสวงหาเทคโนโลยี สื่อนวัตกรรมและเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาบริหารและจัดการศึกษา ให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ เพื่อเกิดประสิทธิภาพตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ อย่างไรก็ตามผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถ บริหารและจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ปัจจัยที่ สำคัญประการหนึ่งก็คือความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน เพราะหากผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาได้รับความตอบสนองในด้านต่าง ๆ ที่ส่งเสริม ให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาแล้วก็เป็นเรื่องที่เชื่อได้ว่า การบริหารและจัดการศึกษา หรือการดำเนินงานของสถานศึกษาก็จะสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารและครู ก็จะมีขวัญและกำลังใจในการทำงานเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป

ปรากฏว่า จากประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่ตอบสนองต่อสถานศึกษาที่ผ่านมา จากรายงานผลติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ขับเคลื่อนนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประสิทธิภาพการจัดการ และความพึงพอใจที่มีต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ประจำปี 2550 ประเมิน โดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 อยู่ในคะแนนเฉลี่ย 1.79 คะแนน ระดับคุณภาพ D หรือน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 , 2551 , หน้า 11) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คณะผู้ศึกษา เกิดความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

ในสังกัดที่มีต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 แต่ละกลุ่ม เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการศึกษาของชาติต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 คือ ผลจากการศึกษาวิจัยจะทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 รวม 5 กลุ่ม และ 1 หน่วย คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาปรับปรุงและการพัฒนางานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการบริการด้านการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาดังความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ซึ่งแบ่งตามโครงสร้างเป็นกลุ่มงาน 5 กลุ่ม และ 1 หน่วย ได้แก่

- 1.1 กลุ่มอำนวยการ
- 1.2 กลุ่มบริหารงานบุคคล
- 1.3 กลุ่มนโยบายและแผน
- 1.4 กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- 1.5 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- 1.6 หน่วยตรวจสอบภายใน

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 182 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,962 คน รวมทั้งหมด 2,144 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2551 ประกอบด้วย อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ และอำเภอพรหมพิราม

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาค้นคว้า โดยกำหนดขนาดด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Kerjcie and Morgan) และการสุ่มจากประชากร ในปีการศึกษา 2551 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 327 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบ จำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.2 ครูผู้สอน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกเป็น 5 กลุ่ม และ 1 หน่วย ดังนี้

- 3.2.1 กลุ่มอำนวยการ
- 3.2.2 กลุ่มบริหารงานบุคคล
- 3.2.3 กลุ่มนโยบายและแผน
- 3.2.4 กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- 3.2.5 กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- 3.2.6 หน่วยตรวจสอบภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน หมายถึง ความคิดเห็นที่เกิดจากการพึงพอใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกเป็น 5 กลุ่ม 1 หน่วย

2. การปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 หมายถึง การปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกเป็น 5 กลุ่ม และ 1 หน่วย ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน

3. กลุ่มอำนวยการ หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการบริหารทั่วไป การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ การบริหารการเงินและสินทรัพย์

4. กลุ่มบริหารงานบุคคล หมายถึง การปฏิบัติงานด้านบุคลากร อัตรากำลัง ทะเบียนประวัติ นิติกร

5. กลุ่มนโยบายและแผน หมายถึง การปฏิบัติงานด้านงานนโยบาย การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การวิเคราะห์งบประมาณ การติดตาม ประเมินผลและรายงาน

6. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมคุณภาพ การศึกษา กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมพิเศษ และส่งเสริมสวัสดิการ สวัสดิภาพและกองทุน เพื่อการศึกษา

7. กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาระบบการ

บริหารและการจัดการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา

8. หน่วยตรวจสอบภายใน หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบทางการเงินและบัญชี งานตรวจสอบการดำเนินงาน

9. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 3

10. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอวัดโบสถ์ อำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ และอำเภอพรหมพิราม

11. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนในอำเภอวัดโบสถ์ อำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ และอำเภอพรหมพิราม

12. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 หมายถึง พื้นที่อำเภอที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ได้แก่ อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ และอำเภอพรหมพิราม